

โครงการประชุมวิชาการ
เรื่อง แนวทางและกลไกสนับสนุนการสร้างผลงานทางวิชาการรับใช้สังคม
วันอังคารที่ 21 กุมภาพันธ์ 2555
ณ ห้องประชุมบ้านแสนตอง โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่

.....

หลักการและเหตุผล

การบริการชุมชนหรือการบริการวิชาการ เป็นพันธกิจของนักวิชาการมหาวิทยาลัย ซึ่งกำหนดจากฐานคิดที่ว่านักวิชาการต้องสร้างความรู้เพื่อรับใช้ชุมชนท้องถิ่นและสังคมวงกว้าง อย่างไรก็ตาม ลักษณะการบริการวิชาการส่วนใหญ่ มักเริ่มจากฝั่งนักวิชาการที่มีความรู้และนำไปถ่ายทอดให้คนในชุมชนท้องถิ่นและสังคม ซึ่งบ่อยครั้งที่ความรู้วิชาการไม่ตรงกับความรู้ปัญหาหรือความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ นักวิชาการยังให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนและการวิจัยเป็นอันดับต้นๆ เนื่องจากเป็นพันธกิจหลักที่ได้รับการพิจารณาเป็นผลงานความดีความชอบและนำไปสู่การสร้างผลงานทางวิชาการได้ ส่วนการบริการชุมชน มักถูกมองเป็นพันธกิจรอง มีนักวิชาการจำนวนมากที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ให้กลุ่มเป้าหมายและบางส่วนยังขาดทักษะในการถ่ายทอดที่ดี

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เป็นที่น่ายินดีที่มีความเคลื่อนไหวในสังคมไทยเพื่อพัฒนาระบบนิเวศวิชาการรับใช้สังคม เริ่มจากการพัฒนาคุณภาพของงานวิจัยที่ตอบโจทย์ของชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น อาทิ ชุดโครงการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีชนบท rTAP (rural Technology Assistant Program) สนับสนุนโดยสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในส่วนภูมิภาคภาคเหนือ (สวทช. ภาคเหนือ) ชุดโครงการวิทยาศาสตร์ท้องถิ่น ชุดโครงการยุววิจัยยางพารา งานวิจัยเชิงพื้นที่ (Area-based Collaborative research: ABC) ซึ่งริเริ่มโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นซึ่ง สกว. ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้เริ่มสนับสนุนมาตั้งแต่ปี 2541 โดยมีหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ปัญหาและโจทย์วิจัยต้องมาจากชุมชน 2) คนในชุมชนที่เป็นเจ้าของปัญหาร่วมเป็นที่วิจัยหลัก และ 3) ต้องมี "ปฏิบัติการแก้ปัญหาย่างมีส่วนร่วม" โดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ

ในช่วงปี 2542-2552 สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้สนับสนุนนักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 20 แห่ง ทดลองทำวิจัยเพื่อท้องถิ่นสนับสนุนจำนวน 77 โครงการ นักศึกษาปริญญาโทจาก 12 มหาวิทยาลัยได้รับทุน CBMAG (Community-based Master Research Grant) จำนวน 55 โครงการ และนักศึกษาปริญญาตรีจาก 6 มหาวิทยาลัยได้รับทุน (Community-based Research for Undergraduate Student: CBPUS) จำนวน 17 โครงการ รวมทั้งสิ้น 149 โครงการ ต่อมาในปี 2553-2554 สกว. ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้สนับสนุนให้มีการประเมินผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ของโครงการดังกล่าว ซึ่งพบว่าโครงการดังกล่าวนับเป็นตัวอย่างที่ดีของ

